

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра адміністративного, фінансового та інформаційного права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

(пост. п. 30 від «29» квітня 2019 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**ТРУДОВЕ ПРАВО /
LABOR LAW**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2019

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: Дараганова Н.В., доктор юридичних наук, доцент

Ніколаєва Л.В., кандидат юридичних наук, професор

Андріїв

В.В., кандидат юридичних наук

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права 1.04.2019 р., протокол № 14.

Рецензенти: В.О. Тімашов, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права

В.Р. Щавінський, доктор юридичних наук, заступник голови Київського окружного адміністративного суду,

К.С. Кандагура, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту,

Ю.Б. Забалдіна, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму та рекреації,

В.В. Білик, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму та рекреації,

М.В. Кулик, кандидат економічних наук, доцент кафедри готельноресторанного бізнесу,

М.І. Даниленко, кандидат економічних наук, доцент кафедри готельноресторанного бізнесу.

ТРУДОВЕ ПРАВО / LABOUR LAW

ПРОГРАМА / COURSE SUMMARY

освітній ступінь	«бакалавр»
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм»
спеціалізація	«Міжнародний туризм»

ВСТУП

Програма дисципліни «Трудове право» призначена для підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» КНТЕУ денної та заочної форм навчання галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» спеціалізації «Міжнародний туризм».

Програму підготовлено відповідно до Стандартів вищої освіти України із зазначених спеціальностей та відповідних освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.

4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Трудове право» є набуття комплексу знань, вмінь та навичок, необхідних для ефективної реалізації й захисту трудових прав при здійсненні професійної діяльності у нових соціально-економічних умовах та самостійного розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією норм законодавства у сфері трудових правовідносин.

Завданням вивчення дисципліни «Трудове право» є формування цілісного уявлення про поняття сутності трудового права; вивчення основних правових інститутів трудового права (трудоного договору, робочого часу і часу відпочинку, оплати праці, дисципліни праці, матеріальної відповідальності, охорони праці, вирішення трудових спорів тощо); набуття навичок роботи з актами національного та міжнародного законодавства у сфері трудових відносин; опанування механізмом захисту трудових прав.

Предметом вивчення дисципліни є сукупність трудових та інших тісно пов'язаних з ними відносин, які виникають при: здійсненні найманими працівниками права на працю; забезпеченні продуктивної зайнятості; укладенні, зміні та розірванні трудових договорів; укладанні та виконанні колективних договорів; регулюванні соціально-партнерських відносин тощо, які врегульовані актами національного законодавства та міжнародними договорами.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання:

- конститутивних правових понять та категорій;
- основних актів законодавства, зокрема й зі сфери трудових відносин;
 - системи державної правової охорони прав громадян;
 - основ захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави; *вміння:*
- працювати з нормативним матеріалом.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Трудове право», як компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідними освітньо-професійними програмами:

«Міжнародний туризм»

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
K29	Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства	1-16
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПР15	Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.	1-16
ПР18	Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.	1-16
ПР20	Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.	1-16
ПР21	Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	1-16

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. ПРАВО ЛЮДИНИ НА ПРАЦЮ ТА ЙОГО ГАРАНТІЇ
Конституційне право на працю в Україні. Генезис розвитку трудового права в Україні.

Посилення значення всесвітніх (універсальних) та європейських стандартів трудових прав та їх впливу на національне трудове законодавство. Заборона будьякої дискримінації у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників залежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного, соціального та іноземного походження, віку, стану здоров'я, інвалідності, сімейного та майнового стану, місця

проживання, членства у профспілці чи іншому об'єднанні громадян, участі у страйку, за мовними або іншими ознаками, не пов'язаними з характером роботи або умовами її виконання тощо.

Предмет та метод правового регулювання трудового права України. Державно-нормативний та локальний методи регулювання трудових відносин. Відмежування трудового права від суміжних галузей права: цивільного, адміністративного, соціального захисту тощо.

Функції трудового права України: захисна, виробнича, виховна та інші.

Поняття і значення принципів трудового права. Принципи міжнародного трудового права. Класифікація принципів національного трудового права. Принципи трудового регулювання індивідуальних трудових відносин. Принципи правового регулювання колективних трудових відносин.

Поняття джерел трудового права, форми їх вираження. Класифікація джерел трудового права. Загальне і спеціальне законодавство про працю. Судова практика, рішення Конституційного Суду України, правові акти Верховного Суду України – їх роль у розвитку трудового законодавства.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток національного трудового права.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-35, 37-39, 41, 42, 47-49, 54-56, 58-60.

Основний: 61-65.

Додатковий: 66-71, 73, 78, 80-84, 88, 89, 91-93, 99, 100. *Інтернет-джерела:* 102-110.

Тема 2. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ

Поняття та розвиток міжнародного регулювання праці. Значення Трудового кодексу Франції 1910 року – одного з перших систематизованих актів трудового законодавства.

Поняття міжнародних трудових стандартів. Всесвітні (універсальні) міжнародні стандарти у сфері праці. Роль Загальної декларації прав людини (ООН, 1948 р.), Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права (ООН, 1966 р.), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Рада Європи, 1950 р.) у становленні та розвитку міжнародно-правового регулювання праці.

Цілі, завдання та структура Міжнародної організації праці International Labour Organization). Діяльність Міжнародної організації праці (далі – МОП) щодо

розв'язання соціальних конфліктів, захисту прав трудящих, сприяння покращенню умов праці та підвищенню життєвого рівня трудящих. Спеціалізовані установи МОП.

Основні Конвенції і рекомендації МОП у сфері праці. Конвенція про скорочення робочого часу до сорока годин на тиждень № 47 1935 року, Конвенція про інспекцію праці у промисловості й торгівлі № 81 1947 року, Конвенція про інспекцію праці на територіях за межами метрополії № 85, 1947 року, Конвенція про інспекцію праці у сільському господарстві № 129 1969 року, Рекомендація щодо інспекції праці на гірничопромислових і транспортних підприємствах № 82 1947 року тощо.

Європейські міжнародні акти у сфері трудових та інших соціальних прав людини. Акти Ради Європи про захист прав у сфері праці. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Рада Європи, 1950 р.), Європейська соціальна хартія (переглянута) (Рада Європи, 1996 р.), Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) (Рада Європи, 1990 р.).

Акти Європейського Союзу про захист прав у сфері праці. Договір про Європейський Союз (1992 р.), Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників (1989 р.), Хартія основних прав Європейського Союзу (2000 р.), Директива №2003/88/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 04 листопада 2003 року про деякі аспекти організації робочого часу тощо.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток міжнародно-правового регулювання праці.

Список рекомендованих джерел *Нормативно-правові*

акти: 1-34, 38.

Основний: 61-65.

Додатковий: 66-68, 73, 76, 78, 81, 82, 84, 86, 87, 90, 92, 99-101.

Інтернетджерела: 102-110.

Тема 3. КОЛЕКТИВНІ ДОГОВОРИ ТА УГОДИ

Поняття колективного договору та колективних угод. Міжнародні стандарти у сфері колективних договорів та угод. Конвенція МОП про застосування принципів права на організацію і ведення колективних переговорів № 98 1949 року, Конвенція МОП про сприяння колективним переговорам № 154 1981 року.

Зміст колективного договору. Класифікація колективно-договірних умов. Нормативні і зобов'язальні умови колективного договору. Сфера поширення колективного договору.

Правове регулювання колективних договорів та угод у сфері професійної діяльності.

Порядок укладення колективних договорів. Сторони колективного договору. Підготовка проекту колективного договору. Розв'язання розбіжностей що виникають при укладанні і зміні колективного договору. Внесення змін та доповнень до колективного договору.

Відповідальність за ухилення від участі в переговорах щодо укладення, зміни або доповнення колективного договору, угоди. Звіти про виконання колективних договорів. Відповідальність за порушення чи невиконання колективного договору, угоди.

Досвід соціального партнерства в зарубіжних країнах. Роль ПРООН (Програма розвитку ООН в Україні) щодо здійснення в Україні проектів, пов'язаних з розвитком соціального партнерства і діалогу.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток правового регулювання колективних договорів та угод.

Список рекомендованих джерел *Нормативно-правові акти:* 1-34, 38, 39, 42, 46-49, 52-56, 58-60.

Основний: 61-65.

Додатковий: 67, 68, 70-73, 79-82, 84, 87, 88, 93, 95, 96, 99, 101.

Інтернетджерела: 102-110.

Тема 4. ТРУДОВИЙ ДОГОВІР

Поняття трудового договору. Поняття трудового договору: міжнароднотрудові стандарти. Конвенція МОП Про примусову чи обов'язкову працю № 29 1930 року. Трудовий договір як підстава виникнення трудових правовідносин.

Форма трудового договору.

Сторони трудового договору. Поняття «неформальні працівники».

Зміст трудового договору. Умови трудового договору у національному законодавстві. Основні та додаткові умови трудового договору. Поняття трудової функції і місця роботи по трудовому договору. Недійсність умов договорів про працю, які погіршують становище працівників.

Умови трудового договору, що визначені як обов'язкові у Директиві 91/533/ЄЕС від 14.10.1991 р.: сторони, місце роботи, посада, дата початку дії договору, тривалість оплачуваних відпусток, попередження у зв'язку з припиненням трудових відносин, питання заробітної плати тощо.

Правове регулювання трудового договору у сфері професійної діяльності.

Види трудового договору. Строки трудового договору. Контракт у трудовому праві. Порядок укладення трудового договору (контракту). Випробування при прийнятті на роботу та його правові наслідки.

Документи, що подаються в Україні при укладенні трудового договору (контракту).

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток правового регулювання трудового договору.

Список рекомендованих джерел Нормативно-правові

акти: 1-35, 38-40, 43-50, 52-58.

Основний: 61-65.

Додатковий: 66-71, 73-75, 81-82, 84, 85, 87-89, 93. 94, 96-100.

Інтернетджерела: 102-110.

Тема 5. ЗМІНА ТА ПРИПИНЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ

Поняття переведення на іншу роботу та його відмінність від переміщення. Види переведень на іншу роботу. Переведення на іншу постійну роботу. Тимчасове переведення на іншу роботу, його види: в разі виробничої потреби, для заміни відсутнього працівника, в разі простою. Інші види переведень. Заборона переведення на некваліфіковані роботи. Зміна істотних умов праці. Підстави і порядок зміни істотних умов праці.

Поняття «припинення трудових правовідносин» і «розірвання трудового договору». Підстави припинення трудових правовідносин, їх класифікація. Міжнародні стандарти звільнення працівників. Досвід Франції щодо припинення трудових відносин.

Розірвання трудового договору з ініціативи працівника.

Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Класифікація підстав розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Загальні та спеціальні юридичні гарантії працівникам, що звільняються за ініціативою роботодавця. Попередня згода профспілкового органу на розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.

Порядок оформлення звільнення. Вихідна допомога. Практика Верховного Суду у справах зі спорів, що виникають із трудових відносин.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на зміну правових норм у сфері припинення трудового договору.

Список рекомендованих джерел *Нормативно-правові акти:* 1-35, 38-40, 43-50, 52-58.

Основний: 61-65.

Додатковий: 66-71, 73-75, 79-82, 84, 86-91, 96, 97, 99, 100. *Інтернетджерела:* 102-110.

Тема 6. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Проблема забезпечення повної зайнятості в країнах з ринковою економікою. Поняття та види безробіття. Методика визначення рівня безробіття МОП та в Україні. Міжнародно-правові акти у сфері зайнятості населення.

Законодавство про зайнятість населення. Поняття зайнятості та принципи державної політики в цій сфері. Право громадян на зайнятість і його гарантії. Державні гарантії (загальні та додаткові) зайнятості населення. Порядок працевлаштування громадян. Професійна підготовка і перепідготовка незайнятих громадян. Громадські роботи.

Порядок вивільнення працівників. Порядок працевлаштування окремих категорій громадян (молоді, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю, осіб, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» в та ін.).

Поняття безробітного, його права та обов'язки.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток правового забезпечення зайнятості та працевлаштування.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-14, 24-28, 30, 38, 39, 41, 48, 56, 59.

Основний: 61-65.

Додатковий: 66-68, 72, 73, 79-82, 84, 87-89, 94, 95, 99, 100. *Інтернетджерела:* 102-110.

Тема 7. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ Поняття робочого часу за трудовим правом. Міжнародно-правові стандарти робочого часу. Роль Конвенції МОП про скорочення робочого часу до сорока годин на тиждень № 47 1935 року. Директива №2003/88/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 04 листопада 2003 року про деякі аспекти організації робочого часу.

Правове регулювання робочого часу за законодавством зарубіжних країн.

Види тривалості робочого часу. Нормальна тривалість робочого часу. Скорочена тривалість робочого часу. Неповний робочий час. П'ятиденний і шестиденний робочий тиждень та тривалість щоденної роботи. Тривалість роботи напередодні святкових, неробочих і вихідних днів. Робота в нічний час. Тривалість роботи в нічний час. Облік робочого часу. Надурочні роботи.

Ненормований робочий день.

Правове регулювання робочого часу у сфері професійної діяльності.

Поняття та види режиму робочого часу. Поняття гнучкого режиму робочого часу. Особливості гнучкого режиму робочого часу на час загрози поширення епідемії, пандемії та/або на час загрози військового, техногенного, природного чи іншого характеру.

Дистанційна (надомна) робота та специфіка цієї форми організації праці.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток правового регулювання робочого часу.

Список рекомендованих джерел Нормативно-правові

акти: 1-36, 38, 43, 44, 50, 52, 53, 59.

Основний: 61-65.

Додатковий: 66-71, 73, 74, 81, 82, 84, 87, 91-96, 100. *Інтернет-джерела:* 102-110.

Тема 8. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЧАСУ ВІДПОЧИНКУ

Право на відпочинок та його гарантії. Правове регулювання часу відпочинку за законодавством зарубіжних країн. Регулювання часу відпочинку в актах МОП.

Поняття і види часу відпочинку в національному законодавстві. Перерви протягом робочого дня і між робочими днями. Щотижневий відпочинок. Особливості встановлення вихідних днів на безперервно діючих підприємствах і в організаціях, що займаються обслуговуванням населення. Заборона роботи у вихідні дні. Винятковий порядок застосування такої роботи. Святкові і неробочі дні.

Право працівника на відпустку та гарантії його реалізації. Види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічні додаткові відпустки, їх види, тривалість та порядок їх надання.

Інші види додаткових відпусток. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням, творчі відпустки, відпустка для підготовки та участі в змаганнях, додаткова відпустка окремим категоріям громадян та постраждалим учасникам Революції Гідності, соціальні відпустки тощо.

Відпустки без збереження заробітної плати і порядок їх надання. Особливості відпустки без збереження заробітної плати на період оголошення карантину.

Порядок надання відпусток. Графіки відпусток. Допустимі випадки перенесення відпусток.

Правове регулювання часу відпочинку у сфері професійної діяльності.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток правового регулювання часу відпочинку.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-14, 24-27, 38, 43, 47, 52, 53, 57-59.

Основний: 61-65.

Додатковий: 66-71, 73, 74, 81, 82, 84, 87, 91-96, 100. *Інтернет-джерела:* 102-110.

Тема 9. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ Поняття і структура заробітної плати, її відмінність від винагород за цивільно-правовими договорами, гарантійних і компенсаційних виплат.

Міжнародні стандарти у сфері оплати праці. Роль Конвенції МОП про захист заробітної плати № 95 1949 року та Конвенції МОП про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності № 100 1951 року щодо правового регулювання оплати праці.

Методи правового регулювання оплати праці: державний і договірний. Мінімальна заробітна плата, її поняття, функції та умови визначення.

Права працівника на оплату праці та їх захист.

Оплата праці при відхиленнях від встановлених нормальних умов праці (оплата роботи у надурочний час, у вихідні і святкові дні, у нічний час, при невиконанні норм виробітку тощо). Порядок оплати часу простою, а також при освоєнні нового виробництва (продукції). Оплата часу простою не з вини працівника, у тому числі на період оголошення карантину.

Порядок виплати заробітної плати. Обмеження відрахувань із заробітної плати. Строк виплати заробітної плати.

Гарантії і компенсації.

Правове регулювання оплати праці у сфері професійної діяльності.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток правового регулювання оплати праці.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-14, 19, 21, 22, 24-27, 38, 53, 54, 57, 58.

Основний: 61-65.

Додатковий: 66-68, 70, 72-74, 79-82, 84, 87, 91, 93, 95, 96. *Інтернет-джерела:* 102-110.

Тема 10. ТРУДОВА ДИСЦИПЛІНА

Поняття трудової дисципліни. Міжнародно-правові акти, що регулюють питання трудової дисципліни.

Методи забезпечення трудової дисципліни. Комфортна психологічна обстановка для працівників як один із сучасних міжнародних методів забезпечення трудової дисципліни.

Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Обов'язки працівників і власника або уповноваженого ним органу чи фізичної особи. Роль Статутів і Положень про дисципліну.

Поняття, підстави, види заохочень і порядок їх застосування. Заохочення за особливі трудові заслуги.

Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності. Поняття та склад дисциплінарного проступку. Види дисциплінарної відповідальності працівників. Порядок застосування дисциплінарних стягнень.

Забезпечення трудової дисципліни у сфері професійної діяльності.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток правового регулювання трудової дисципліни.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-3, 5-9, 12-14, 16, 24, 29, 32, 36-39, 53, 57.

Основний: 61-65.

Додатковий: 67, 68, 70, 80-82, 84, 85, 87, 91, 93, 96, 97. *Інтернет-джерела:* 102-110.

Тема 11. МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Поняття матеріальної відповідальності. Міжнародно-правові стандарти матеріальної відповідальності.

Підстави та умови матеріальної відповідальності за трудовим правом.

Види матеріальної відповідальності: обмежена матеріальна відповідальність; повна матеріальна відповідальність; підвищена матеріальна відповідальність;

колективна (бригадна) матеріальна відповідальність. Письмові договори про повну матеріальну відповідальність.

Строки притягнення працівників до матеріальної відповідальності. Порядок притягнення працівників до матеріальної відповідальності. Обставини, які підлягають врахуванню при визначенні розміру відшкодування.

Правове регулювання матеріальної відповідальності у сфері професійної діяльності.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток правового регулювання матеріальної відповідальності.

Список рекомендованих джерел Нормативно-правові

акти: 1, 6-14, 32, 33, 35, 38, 40, 46, 50.

Основний: 61-65.

Додатковий: 66, 67, 70, 73, 74, 80-82, 84, 87, 91, 96-101. *Інтернет-джерела:* 102-110.

Тема 12. ОХОРОНА ПРАЦІ

Поняття охорони праці, безпеки та гігієни праці. Міжнародно-правові стандарти у сфері безпеки та гігієни праці. Конвенції та рекомендації МОП з питань безпеки та гігієни праці. Конвенція про інспекцію праці у промисловості й торгівлі № 81 1947 року, Конвенція про інспекцію праці на територіях за межами метрополії № 85 1947 року, Конвенція про інспекцію праці у сільському господарстві № 129 1969 року.

Законодавство про охорону праці. Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти з охорони праці.

Створення безпечних і нешкідливих умов праці. Обов'язок роботодавця виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці. Обов'язок працівника додержуватися нормативних вимог з охорони праці.

Охорона праці жінок, осіб з інвалідністю, молоді. Регулювання праці жінок, молоді, осіб з інвалідністю в актах МОП. Міжнародно-правова охорона праці в окремих сферах діяльності.

Заходи щодо охорони праці (видача спеціального одягу та інших засобів індивідуального захисту; компенсаційні виплати за невиданий спеціальний одяг і спеціальне взуття; видача молока і лікувально-профілактичного харчування; додаткові перерви в роботі; обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій тощо).

Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.

Правове регулювання охорони праці у сфері професійної діяльності.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток міжнародних правових стандартів безпеки та гігієни праці.

Список рекомендованих джерел Нормативно-правові акти: 1-34, 38, 47, 49, 51-53, 56, 58.

Основний: 61-65.

Додатковий: 67-70, 72-75, 77,78, 81,82,84, 87, 91-93, 99-101.

Інтернетджерела: 102-110.

Тема 13. ТРУДОВІ СПОРИ

Поняття трудових спорів. Міжнародно-правові стандарти вирішення трудових спорів.

Види і причини виникнення трудових спорів в Україні. Специфіка виникнення трудових спорів у сфері професійної діяльності.

Система органів розгляду трудових спорів.

Індивідуальні трудові спори. Органи, що розглядають індивідуальні трудові спори. Організація і компетенція комісії по трудовим спорам (КТС). Порядок і строки розгляду трудових спорів у КТС. Загальна характеристика розгляду індивідуальних трудових спорів у судовому порядку.

Використання досвіду ЄС щодо вирішення індивідуальних трудових спорів. Медіація як ефективний спосіб вирішення індивідуальних трудових спорів.

Поняття колективних трудових спорів, їх предмет, сторони. Порядок примирних процедур розв'язання колективних трудових спорів. Роль Національної служби посередництва і примирення, її права і обов'язки щодо сприяння вирішенню колективних трудових спорів. Примирна комісія, її склад і компетенція. Трудовий арбітраж, його склад і компетенція. Право на страйк і його обмеження. Проведення страйку. Гарантії та правове становище працівників у зв'язку з проведенням страйку. Відповідальність за порушення законодавства про колективні трудові спори.

Практика Верховного Суду у справах зі спорів, що виникають із трудових відносин.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на причини виникнення трудових спорів та порядок розгляду цих спорів.

Список рекомендованих джерел *Нормативно-правові*

акти: 1-40, 42-60.

Основний: 61-65.

Додатковий: 66-68, 70, 71, 73, 74, 76, 80-84, 86-89, 91, 92, 94, 96-98, 101.

Інтернет-джерела: 102-110.

Тема 14. ПРОФЕСІЙНІ СПІЛКИ

Право громадян на об'єднання у професійні спілки. Конвенція МОП про свободу асоціації та захист права на організацію № 87 1948 року.

Права професійних спілок, їх об'єднань. Право працівників брати участь в управлінні підприємствами, установами, організаціями. Особливості правового регулювання діяльності профспілок у сфері професійної діяльності.

Первинні профспілкові організації на підприємствах, в установах, організаціях. Повноваження виборного органу первинної профспілкової організації на підприємстві, в установі, організації.

Гарантії діяльності профспілок. Обов'язок власника або уповноваженого ним органу щодо створення умов для діяльності профспілок. Відрахування коштів підприємствами, установами, організаціями первинним профспілковим організаціям на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу. Обов'язок власника або уповноваженого ним органу надавати інформацію на запити профспілок, їх об'єднань. Гарантії для працівників підприємств, установ, організацій, обраних до профспілкових органів.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток міжнародних правових стандартів у сфері правового регулювання діяльності профспілок.

Список рекомендованих джерел *Нормативно-правові*

акти: 1-34, 38, 53, 58-60.

Основний: 61-65.

Додатковий: 66, 70, 71, 73-75, 84, 91, 94-101. *Інтернет-джерела:* 102-110.

Тема 15. НАГЛЯД І КОНТРОЛЬ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ

Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю. Міжнародноправове регулювання питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.

Роль Державної служби України з питань праці (Держпраці) щодо здійснення нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю. Специфіка державного нагляду за охороною праці. Повноваження місцевих державних адміністрацій та рад у галузі охорони праці.

Відповідальність за порушення законодавства про працю. Відповідальність у разі: фактичного допуску працівника до роботи без оформлення трудового договору (контракту), оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичного виконання роботи повний робочий час, установлений на підприємстві, та виплати заробітної плати (винагороди) без нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податків; порушення встановлених строків виплати заробітної плати працівникам, інших виплат, передбачених законодавством про працю, більш як за один місяць, виплата їх не в повному обсязі; недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці; недотримання встановлених законом гарантій та пільг працівникам, які залучаються до виконання обов'язків, передбачених окремими законами України; порушення інших вимог трудового законодавства.

Практика Верховного Суду у справах зі спорів, що виникають із трудових відносин.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток правового регулювання діяльності з нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.

Список рекомендованих джерел *Нормативно-правові акти:* 1, 2, 12-14, 16, 29, 36-39, 58.

Основний: 61-65.

Додатковий: 67, 68, 70, 71, 74, 75, 77, 80-82, 84, 87-89, 91, 96-98, 101.

Інтернет-джерела: 102-110.

Тема 16. ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ

Поняття та види загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні. Організаційно-правові основи соціального страхування. Суб'єкти соціального страхування. Організаційно-правові засади діяльності соціальних страхових фондів. Фонд соціального страхування.

Міжнародно-правове регулювання соціального забезпечення та соціального страхування працівників. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) (ETS №

139) від 6 листопада 1990 р. Декларація МОП про соціальну справедливість у цілях справедливої глобалізації від 10 червня 2008 р.

Міжнародне співробітництво у сфері державного соціального страхування.

Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування у сфері професійної діяльності.

Вплив епідемій, пандемій, зокрема і коронавірусної хвороби (COVID-19), на розвиток міжнародно-правового регулювання соціального забезпечення.

Список рекомендованих джерел *Нормативно-правові акти*: 1-18, 22, 26, 27, 38, 39, 59.

Основний: 61-65.

Додатковий: 67, 68, 72, 73, 79-82, 87, 95, 99. *Інтернет-джерела*: 102-110.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 2. Програма гідної праці МОП для України на 2016–2019 роки. URL: https://www.ilo.org/budapest/countries-covered/ukraine/WCMS_470684/lang-en/index.htm. 3. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 4. Статут Міжнародної організації праці від 28 червня 1919 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_154.

5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21 березня 2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011. 6. Загальна декларація прав людини: від 10 грудня 1948 року. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

7. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ від 16 грудня 1966 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Міжнародний документ від 16 грудня 1966 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

<http://zakon1.rada.gov.ua>. 10. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

11. Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) (ETS № 139) від 6 листопада 1990 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

12. Декларація МОП про соціальну справедливість у цілях справедливої глобалізації від 10 червня 2008 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/pdf/fair_globalization.pdf.

13. Директива 91/533/ЄЕС від 14.10.1991 Про обов'язок роботодавця інформувати своїх службовців про умови, що застосовуються до трудового договору чи трудових відносин. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=77791.

14. Конвенція МОП № 29 про примусову чи обов'язкову працю від 28 червня 1930 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

15. Конвенція МОП № 47 про скорочення робочого часу до сорока годин на тиждень від 22 червня 1935 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

16. Конвенція МОП № 81 про інспекцію праці у промисловості й торгівлі від 11 липня 1947 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 17. Конвенція МОП № 82 про соціальну політику на територіях за межами метрополії від 11 липня 1947 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

18. Конвенція МОП № 87 про свободу асоціації та захист права на організацію від 9 липня 1948 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 19. Конвенція МОП № 95 про захист заробітної плати від 1 липня 1949 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 20. Конвенція МОП № 98 про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів від 1 липня 1949 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

21. Конвенція МОП № 100 про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності від 29 червня 1951 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

22. Конвенція МОП № 102 про мінімальні норми соціально забезпечення від 28 червня 1952 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 23. Конвенція МОП № 103 про охорону материнства (переглянута в 1952 році) від 28 червня 1952 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 24. Конвенція МОП № 105 про скасування примусової праці від 25 червня 1957 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

25. Конвенція МОП № 111 про дискримінацію в галузі праці та занять від 25 червня 1958 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 26.

Конвенція МОП № 117 про основні цілі та норми соціальної політики від 22 червня 1962 р. № 117. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

27. Конвенція МОП № 118 про рівноправність громадян країни та іноземців і осіб без громадянства у галузі соціального забезпечення від 28.06.1962 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 28. Конвенція МОП № 122 про політику в галузі зайнятості від 9 липня 1964 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

29. Конвенція МОП № 129 про інспекцію праці в сільському господарстві від 25 червня 1969 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 30. Конвенція МОП № 138 про мінімальний вік для прийому на роботу від 26 червня 1973 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

31. Конвенція МОП № 144 Тристоронні консультації для сприяння застосуванню міжнародних трудових норм від 21 червня 1976 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

32. Конвенція МОП № 158 про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця від 22 червня 1982 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

33. Конвенція МОП № 173 про захист вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця від 23 червня 1992 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

34. Конвенція МОП № 182 про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці від 17 червня 1999 р. *Міжнародний документ*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

35. Директива № 2003/88/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 04 листопада 2003 року про деякі аспекти організації робочого часу. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---srobudapest/documents/meetingdocument/wcms_627060.pdf.

36. Деякі питання реалізації статті 259 Кодексу законів про працю України та статті 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2017 р. № 295. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 37. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 38. Кодекс законів про працю, затверджений Законом від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

39. Кодекс України про адміністративні правопорушення, введений в дію Постановою ВР УРСР № 8074-10 від 7 грудня 1984 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

40. Перелік посад і робіт, котрі заміщуються чи виконуються працівниками, з якими підприємством, установою, організацією можуть укладатися письмові договори про повну матеріальну відповідальність за незабезпечення збереження цінностей, переданих їм на збереження, обробку, продаж (відпуск), перевезення або застосування в процесі виробництва: затверджено Постановою Держкомпраці СРСР і ВЦРПС 28 грудня 1977 р. № 447/24. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

41. Положення про державну службу зайнятості, затверджено наказом Міністерства соціальної політики України від 14 червня 2019 р. № 945. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

42. Положення про Національну службу посередництва і примирення, затверджено Указом Президента України від 17 листопада 1998 р. № 1258/98. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

43. Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ, організацій, затверджено наказом Міністерства праці, Міністерства юстиції, Міністерства фінансів України від 28 червня 1993 р. № 43. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

44. Положенням про порядок укладення контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 р. № 170. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 45. Порядок обчислення середньої заробітної плати, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 р. № 100. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

46. Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням псуванням), недостачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей: Закон України від 6 червня 1995 р. № 217/95-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

47. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. № 504. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

48. Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5067-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

49. Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

50. Про затвердження Переліку робіт, при виконанні яких може запроваджуватися колективна (бригадна) матеріальна відповідальність, умови її застосування і Типового договору про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність: наказ Міністерства праці України від 12 травня 1996 р. № 43. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

51. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. №337. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

52. Про затвердження Списків виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятість працівників в яких дає право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особливий характер праці: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 1997 р. № 1290. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 53. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 р. № 3356-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 54. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. № 108/95-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

55. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності: Закон України від 22 червня 2012 р. № 5026-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

56. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII (в ред. Закону України від 21 листопада 2002 р. № 229-IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

57. Типові правилами внутрішнього трудового розпорядку для робітників та службовців підприємств, установ, організацій: затверджено Постановою Держкомпраці СРСР за узгодженням з ВЦРПС від 20 липня 1984 р. № 213. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

58. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 р. № 1045-XIV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. 59. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23 грудня 2010 р. № 2862-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

60. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. № 137/98-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Основний

61. *Трудові відносини: законодавство, міжнародні конвенції, судова практика, методичні рекомендації, роз'яснення: практ. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 343 с.*¹
62. Андріїв В. М. Міжнародне трудове право: навч. посіб. Київ: ВД «Дакор», 2017. 574 с.
63. *Науково-практичний коментар кодексу законів про працю України: станом на 5 лют. 2019 р. / за ред. Д.В. Журавльова, О.М. Обушенка. Київ: Професіонал, 2019. 344 с.*
64. Трудове право: підручник / [О. М. Ярошенко, С. М. Прилипко, А. М. Слюсар та ін.]; за заг. ред. О. М. Ярошенка. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2019. 544 с.
65. *Трудове право України: підручник / за заг. ред. М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 472. с. URL:*
https://shron1.chtyvo.org.ua/Vyshnovetska_Svitlana/Trudove_pravo_Ukrainy.pdf?PHPSESSID=f5e41a0fa2e230b1b90a131e601e64f1.

Додатковий

66. Industrial Relations And Labour Laws by S.C. Srivastava. 2016. 123 Pages. URL: <https://www.pdfdrive.com/industrial-relations-and-labour-laws-e186415580.html>.
67. Пандемія коронавірусної інфекції (COVID-19): Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). 2020а. URL: www.who.int/emergencies/diseases/novelcoronavirus2019.
68. Labour Law Rules! by Marie McGregor. Second edition. 2016. 290 Pages. URL: <https://www.pdfdrive.com/labour-law-rules-d189279483.html>.
69. *Бойко М. Д. Трудовий договір: теорія і практика: навч.-практ. посіб. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 391 с.*
70. *Бойко М. Д. Трудове право України: навч. посіб., 3-тє вид., переробл. і допов. Київ: Алерта, 2017. 391 с.*
71. *Бірюкова А. Поняття і сутність локальних нормативно-правових актів у системі джерел трудового права. Підприємництво, господарство і право. Київ, 2016. № 6. С. 75-78.*

¹ Курсивом виділені джерела, що є у бібліотеці КНТЕУ.

72. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 536 с.
73. Андрияна Андреева, Галина Йолова, Виолета Владова-Иванова. Трудово и осигурительное право. Задачи, казуси, тестове. София: MPRA, 2020. URL: https://mpr.a.u.b.uni-muenchen.de/104029/1/MPRA_paper_104029.pdf.
74. Дараганова Н. В. Трудові спори: навч. посіб. Київ: Алерта, 2012. 272 с.
75. Дараганова Н. В. Управління охороною праці: правове забезпечення: монографія. Київ: КНТЕУ, 2018. 272 с.
76. Дараганова Н. В. Питання застосування в Україні медіації як альтернативного способу вирішення індивідуальних трудових спорів. *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. Число 3(25). С. 178–181.
77. Дараганова Н. В. Організаційно-правова структура суб'єктів управління охороною праці: шляхи удосконалення. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5(267). С. 120-121.
78. Daraganova N. Human Right to labor protection in Ukraine: current situation and the prospects of implementation of international rules. *Revista de Direito Internacional*. 2020. Volume 17, № 1. p. 363-371.
79. Кириченко А. В. Розвиток соціального страхування в Україні: Монографія. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 197 с.
80. Звільнення працівників: спецвипуск. Податки та бухгалтерський облік. Харків: «Фактор-друк», 2020. № 67. С. 1-94. 81. Карантин і працівники: тема номера. Податки та бухгалтерський облік. Харків: «Фактор-друк», 2020. № 24. С. 2-10.
82. Карантин=Форс-мажор: як працювати в нових умовах: спецвипуск. *Баланс (укр.)*. Дніпропетровськ: Баланс-клуб, 2020. № 14. С. 3-30.
83. Кропивна К. О. Розмежування юрисдикцій судів за предметом розгляду трудових спорів. *Юридична Україна*. Київ, 2019. № 5. С. 16-23.
84. Трудове законодавство. Методичні вказівки для самостійної роботи. Розв'язування ситуаційних завдань / А. М. Земко. Луцьк: ЛНТУ, 2015. 32 с.
85. Лістрова С. Облік трудової діяльності в електронній трудовій книжці. *Бухгалтерія UA*. Київ: ТОВ «Інфоліга», 2020. № 5. С. 6-9. 86. Мазаракі Н. А. Правова природа і зміст договору про проведення медіації. *Право і суспільство*. 2018. № 1. С. 25-28.
87. Науково-практичний коментар законодавства України про працю: законодавство враховане станом на 1 січ. 2013 р. / В. Г. Ротань, І. В. Зуб та ін. Київ: Алерта, 2013. 684 с.

88. *Нестеренко М., Хмелевський І. Карантин. Хто і як працює? Податки та бухгалтерський облік. Харків: «Фактор-друк», 2020. № 26. С. 9-10.*
89. *Неформальні працівники: тема номера. Податки та бухгалтерський облік. Харків: «Фактор-друк», 2019. № 45. С. 3-31. 31.*
90. *Спіцина Г.О. Загальна характеристика джерел правового регулювання трудових відносин у Французькій Республіці. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна № 1137. Серія «ПРАВО». Випуск № 18, 2014. С. 135-137.*
91. *Правові засади вирішення трудових спорів: збірник тестових завдань / авт. О.Р. Івасин, КНТЕУ, Каф. адміністративного, фінансового та інформаційного права. Київ: КНТЕУ, 2018. 36 с.*
92. *Островерх А. М. Конвенції Міжнародної організації праці як джерела трудового права України. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 6. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-6/47>.*
93. *Прокопенко В. І. Трудове право України: підручник. Х.: Консум, 2000. 480 с.*
94. *Скиба Т. В. Фріланс як сучасна форма реалізації трудового потенціалу. Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. Київ: КІБіТ, 2017. № 2. С. 24-25.*
95. *Право соціального забезпечення: підручник / [О. М. Ярошенко, А. М. Слюсар, І. А. Ветухова та ін.]; за заг. ред. О. М. Ярошенка. Харків: Право, 2019. 376 с.*
96. *Трудові документи: спецвипуск. Податки та бухгалтерський облік. Харків: «Фактор-друк», 2020. № 49. С. 2-96.*
97. *Трудові перевірки. Вісник. Офіційно про податки (Право знати все про податки і збори). Київ: Укрполіграфмедіа, 2018. № 36. С. 38-42.*
98. *Трудові спори: спецвипуск. Все про бухгалтерський облік. Київ: ТОВ «Редакція газети «Все про бух.облік», 2020. № 17. С. 3-48.*
99. *Хромей В. В. Конституційне право на працю: монографія. Київ: КНТЕУ, 2018. 240 с.*
100. *Чижмарь Ю. В. Національне та міжнародне трудове право: теоретико-правові проблеми: монографія / Ю. В. Чижмарь. Харків: Діса плюс, 2015. 472 с.*
101. *Як працює інспекція праці? Що таке інспекція праці й у чому полягає її діяльність: програма з адміністрації та інспекції праці. Женева: Міжнародне бюро праці. С. 15. URL: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/-lab_admin/documents/instructionalmaterial/wcms_182974.pdf.*

Internet-ресурси

102. Верховна Рада України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
103. Фонд соціального страхування. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/>
104. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
105. Міністерство юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
106. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/biografia/>
107. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
108. Державна служба зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
109. Федерація професійних спілок України. URL: <http://www.fpsu.org.ua/>
110. Міжнародна організація праці. URL: <https://www.ilo.org/global/langen/index.htm>.